

ARNOLD KEILBERTH, NOVINÁŘ A SPOLUPRACOVNÍK STÁTNÍ BEZPEČNOSTI

Prokop Tomek

Arnold Keilberth byl jedním z těch tajných spolupracovníků československé Státní bezpečnosti, kteří výrazně vystupují z řady bezejmenných. Patří k těm „vyvoleným“, kteří byli obdařeni jakýmsi podivným „nadáním“ pro konspiraci a spolupráci s politickou policií. V jeho příběhu je i několik motivů, které mají širší význam z hlediska historického a stojí za pozornost i dnes. Pohyboval se v centru dění a přes své nenápadné a zdánlivě okrajové postavení měl jistý vliv. Jeho osoba má význam pro zkoumání opozičního prostředí druhé poloviny osmdesátých let. Zajímavý je i přesahem do prvních let nového, demokratického režimu, ukazuje počáteční kontinuitu bezpečnostního aparátu s minulostí, která byla omezována pomalu a postupně.

Arnold Keilberth se narodil 6. dubna 1929 v Rotavě u Kraslic. Rodiče byli Němci, předváleční členové komunistické strany. Otec údajně pomáhal německým uprchlíkům před nacismem. Proto po zabrání Sudet německou říší v roce 1938 odešli raději Keilberthovi nejprve do Čech a v roce 1939 do exilu ve Velké Británii. Arnold Keilberth ve Velké Británii vystudoval střední školu a pokračoval tam studiem na uměleckoprůmyslové škole, které ukončil v roce 1947. Téhož roku se Keilberthovi vrátili do Československa. Díky politickému profilu, otcově předválečné činnosti a pobytu v zahraničí z politických důvodů nebyli odsunuti do Německa. Arnold Keilberth po návratu do Československa trpěl tehdy nepochybně výrazným hendikepem; neuměl vůbec česky a musel se jazyk učit v kursech. Pracoval v technických profesích v průmyslu v západních Čechách a v roce 1958 se dostal díky reorganizaci podniku do Prahy. Již v roce 1949 se stal členem ČSM, 1955 kandidátem a roku 1958 i členem KSČ. V srpnu téhož roku získal zaměstnání v Ústřední radě odborů. Díky znalostem jazyků (perfektní němčina i angličtina), rozhledu, politickému profilu a nepochybně i osobním schopnostem získal atraktivní místo referenta mezinárodního oddělení ÚRO. Od roku 1966 tam zastával dokonce pozici vedoucího odboru pro kapitalistické země a mezinárodní organizace. Podle své výpovědi z roku 1990 jednal s vysokými politiky SRN

a NDR včetně Willyho Brandta, Waltera Ulbrichta a Ericha Honeckera a stal se údajně mediátorem ve vztazích mezi německou SPD a ČSSR.¹

Na svém pracovišti se stal postupem doby odborníkem na problematiku sociální demokracie a odborů v SRN. Často cestoval pracovně do zahraničí, kde udržoval i řadu osobních kontaktů, včetně politických špiček v NDR i SRN. V realitě šedesátých let, kdy neexistovaly řádné diplomatické styky mezi Československem a Spolkovou republikou Německo, bylo odborářské prostředí jedním z mála, kde se česko-německé kontakty mohly realizovat. Právě Arnold Keilberth měl mít výraznou zásluhu na jejich rozvíjení.

Člověk s takovou minulostí, schopnostmi a v takovém postavení se musel stát logicky objektem zájmu Státní bezpečnosti. Protože se řada dokumentů nedochovala, nelze vždy spolehlivě a detailně tento zájem objasnit. Již v padesátých letech byl bezvýsledně „rozpracováván“ Krajskou správou ministerstva vnitra Karlovy Vary (což byla územní pobočka Státní bezpečnosti) pro podezření ze spolupráce s britskou rozvědkou. Takový zájem byl podezřívavou Státní bezpečností věnován rutinně prakticky všem, kteří se za války pohybovali na Západě, a to i bez zjevné příčiny. Podle jeho výkladu z roku 1990 byl Arnold Keilberth v 50. letech údajně obviněn ze sionistického spiknutí v továrně a strávil 14 dní ve vazbě StB, ale po objasnění věci byl propuštěn na svobodu bez následků. I jeho otec měl mít tehdy podobné problémy, údajně kvůli svým kritickým názorům na personální politiku KSČ.²

Snad díky negativnímu výsledku „rozpracování“ byl v roce 1957 „vytypován“ opět karlovarskou StB ke spolupráci a předán údajně vojenské rozvědce s cílem „vysazení“ do zahraničí. Pro tento úkol měl být snad i školen, a v roce 1958 dokonce dvakrát krátkodobě vysazen do „britské okupační zóny“ (?) v SRN. Přestože úkoly Státní bezpečnosti údajně splnil, byla nějakým způsobem porušena konspirace a od zahraničního „vysazení“ Keilbertha bylo nakonec upuštěno.³

Rok po nástupu na ÚRO (v srpnu 1959) byl získán ke spolupráci 10. odborem II. správy MV (kontrarozvědka), zpočátku snad jako neevidovaný spolupracovník, tzv. aktiv. Cílem jeho získání bylo využití jeho zajímavých styků s cizinci. Vyhodnocení dosavadní (stále ještě neformální, tedy neevidované!) spolupráce z března 1963 svědčí o tom, že za necelé čtyři roky se ukázal být cenným spolupracovníkem na úrovni agenta. Jeho nasazení svědčilo o nadstandardním přístupu ke spolupráci s komunistickou tajnou policií. Za jeho aktivní pomoci měli být Státní bezpečností „agenturně rozpracovávání“ vysoce postavení diplomaté britského a kanadského velvyslanectví v Praze. S některými z nich navázal velmi blízké vztahy, podával údajně „velmi hodnotné“ vlastnoruční zprávy o všech svých kontaktech a ve svém bytě umožnil odposlouchávat jednoho z „rozpracováváných“ kanadských diplomatů. Kromě toho byl „zapůjčován“ k plnění úkolů i 2. odboru I. správy MV (politická rozvědka na teritorium německy

¹⁾ Spis Obvodního soudu pro Prahu 1, č. j.: 5T 00108/97, svazek III/1, list 155, Protokol o výslechu svědka Arnolda Keilbertha, 1. 11. 1990, odbor inspekce ředitele BIS.

²⁾ Tamtéž.

³⁾ Archiv bezpečnostních složek (dále ABS), fond operativní a vyšetřovací svazky StB, a. č. 649047 MV, osobní svazek spolupracovníka krycí jméno ARNO, listy 91–95, Vyhodnocení agenturního svazku č. 22419 – krycí název ARNO, 26. 6. 1967, 1. oddělení 2. odboru II. správy Hlavní správy StB.

mluvících zemí), která využívala jeho častých služebních cest do zahraničí k podávání zpráv zejména o SPD a odborech v SRN, k hodnocení odborářů a funkcionářů SPD. Sám Keilberth počátkem šedesátých let pro rozvědku získal a poté i řídil významného spolupracovníka z okruhu vysokých funkcionářů SPD v kategorii „důvěrný styk“ s krycím jménem PEDAGOG.⁴ Keilberthovo angažmá pro rozvědku bylo tak úspěšné, že od roku 1961 byl dokonce I. správou MV využíván daleko více než kontrarozvědkou.

V hodnocení StB je Arnold Keilberth již v době formálního získání ke spolupráci v roce 1963 označován jako iniciativní, uvědomělý a osvědčený spolupracovník. Mezi jeho oceňované vlastnosti je počítáno kultivované vystupování na veřejnosti, schopnost hladce navazovat známosti, jazykové znalosti, politický i kulturní rozhled, výborné organizační schopnosti, na československé poměry výjimečné znalosti SRN a NDR (zejména odborářské problematiky), styky až do úrovně vyšších politických míst se SRN a nezávadný kádrový profil.

V hodnocení jsou zmíněny opakované finanční odměny, věcný dar – psací stroj a skutečnost, že ke spolupráci byla StB v roce 1960 rovněž získána i jeho žena.⁵

Dne 22. března 1963 byl konečně formálně registrován II. správou MV jako agent, krycí jméno ARNO. V řízení centrální kontrarozvědnou správou StB zůstal až do roku 1972, kdy byl jeho svazek uložen do archivu.⁶ Jak vypadala konkrétní spolupráce Arnolda Keilbertha s kontrarozvědkou i rozvědkou v období 1963–1972 není jasné, protože se z tohoto období dochovalo jen velmi málo původních dokladů. V daném období byla s největší pravděpodobností zaměřena výhradně na ochranu zájmů státu ve vztahu k zahraničí. Byla tedy zcela v souladu s profilem loajálního občana a komunisty.

Od srpna 1968 byla spolupráce s II. správou MV patrně zcela formální. Důvodem byl Keilberthův kádrový „problém“ typický pro Pražské jaro. Pravděpodobně se připojil k „obrodnému procesu“, což mu za „normalizace“ politicky i existenčně ublížilo. Podle StB se „zpronevěřil svému politickému přesvědčení, připojil se na stranu pravicových oportunistů,“ a proto byl propuštěn ze zaměstnání na ÚRO a v červenci 1970 mu bylo zrušeno i členství v KSČ. V té době to znamenalo hluboký existenční i společenský propad a například konec cestování na Západ.

Po propuštění z ÚRO byl Arnold Keilberth zaměstnán jako provozní účetní podniku Restaurace a jídelny. Podle své výpovědi z roku 1990 se stal na počátku „normalizace“ obětí jakési velké mocenské hry, proto byl údajně vyšetřován a nakonec „obětován“...

⁴ DS PEDAGOG – Alfréd Gebhardt. Zmíněn v publikaci SCHOVÁNEK, Radek: *Svazek Dialog: StB versus Pavel Kohout*. Praha–Litomyšl 2000, s. 268.

⁵ Viz: Evidenční podklady zveřejněné podle § 7 zákona 107/2002 Sb.: Jitka Keilberthová, nar. 25. 9. 1931, byla registrována jako tajný spolupracovník 12. listopadu 1960, registrační číslo 11755, krycí jméno JULKA. Spolupráce byla fakticky ukončena v roce 1967, formálně pak v roce 1970. StB se pak celkem třikrát pokusila spolupráci znovu navázat, ale v podstatě bez výrazných výsledků. Svazek byl definitivně uložen do archivu 30. listopadu 1985.

⁶ První svazek agenta Arnolda Keilbertha byl zaregistrován 22. března 1963, registrační číslo 22419, krycí jméno ARNO. Zpočátku byl řízen 2. oddělením 4. odboru II. správy MV, od 5. 3. 1964 1. oddělením 2. odboru II. správy MV. Vzhledem k reorganizaci byl 1. července 1969 jeho svazek přeregistrován na číslo 949 a ARNO byl řízen 5. oddělením odboru A II. správy FSZS a od roku 1971 již jen formálně 3. oddělením 10. odboru II. správy FMV. Svazek byl archivován 13. dubna 1972 pod a. č. 649047 MV. V průběhu doby byl svazek v archivu v souladu s administrativními předpisy vyříděn, takže se dochovalo jen torzo původního rozsahu.

Spolupráce byla Státní bezpečností ukončena administrativně pro „ztrátu (zpravodajských) možností“. Dříve vysoce hodnocený agent byl ale také náhle označován za nedůvěryhodného a neprověřitelného pro velké množství styků v zahraničí, najednou byly u něj objeveny údajné kariéristické tendence a zjištěny rysy.⁷

Takto trapně skončila první etapa tajné spolupráce Arnolda Keilbertha s StB. Možná stačilo ze strany Státní bezpečnosti projevit více porozumění, velkorysosti, a rozchod nemusel vůbec nastat.

Ve službách „normalizační“ kontrarozvědky

Zajímavá osoba Arnolda Keilbertha nedala ale Státní bezpečnosti bezpochyby spát. Již rok po uložení svazku agenta do archivu byla spolupráce obnovena. Dne 25. května 1973 byl Krajskou správou StB Praha nejprve zaregistrován spis kandidáta tajné spolupráce s krycím jménem ARNO a 26. listopadu 1973 převeden na svazek agenta s krycím jménem IGNÁC, které bylo v nezjištěné době změněno na ROT. Agenturní svazek z této doby byl ale v roce 1989 zničen, takže tuto etapu musíme rekonstruovat. Kromě řádku z registru svazků jsou k dispozici souhrnná vyhodnocení (dochovaná v pozdějším svazku rozvědky) a ojedinělý pramen: Keilberthova výpověď a výpovědi jeho řídicích orgánů z Krajské správy StB Praha, pořízené Úřadem pro ochranu ústavy a demokracie FMV v roce 1990.⁸

Atraktivnost Arnolda Keilbertha pro StB postupem doby opět vzrůstala. Na počátku sedmdesátých let pracoval na podřadných místech, v podniku Restaurace a jídelny či jako noční vrátný v Armádním filmu. Postupně se jeho postavení zlepšovalo. Cesta do oficiálních struktur pro něj byla sice nadále uzavřena, zhruba v polovině 70. let ale začal působit jako dopisovatel zahraničních časopisů. V druhé polovině sedmdesátých let pak začal spolupracovat jako dopisovatel s pražským zastoupením německé televize ARD a od počátku 80. let daleko intenzivněji s ZDF, která začala v Praze působit. To bylo samozřejmě prostředí, které Státní bezpečnost velice zajímalo.

Přestože byl Keilberth na Krajské správě StB Praha veden jako agent, formálním náležitostem spolupráce se asi záměrně vyhýbal. Například nepodepsal slib a ve výpovědi z roku 1990 rezolutně odmítl, že by kdy byl tajným spolupracovníkem StB. Údajně byl jen vytrvale obtěžován příslušníky StB, jejichž návštěvy se ale bál odmítat.

Nejprve s Keilberthem navázal kontakty počátkem 70. let příslušník StB Josef Břinčil. Jejich známost přerostla podle Břinčila snad dokonce v přátelství (?), scházeli se občas, někdy i s manželkami, ještě v 90. letech. Podle vysvětlení z roku 1990 navštěvoval Keilbertha příslušník StB Zdeněk Kettner, který mu nabízel opakovaně spolupráci, což Keilberth údajně odmítl. Podle Keilberthova tvrzení z roku 1990 za ním chodili

⁷⁾ ABS, fond operativní a vyšetřovací svazky StB, a. č. 649047 MV, osobní svazek spolupracovníka krycí jméno ARNO, listy 119–122, Návrh na uložení osobního svazku spolupracovníka č. 949 krycí jméno ARNO, 6. 1. 1972, mjr. Bedřich Hála, 3. oddělení 10. odboru II. správy FMV.

⁸⁾ Svazek byl zaregistrován asi 7. oddělením 2. odboru, v nezjištěné době převzat 1. oddělením 2. odboru a konečně byl v roce 1976 předán do řízení 1. oddělení 1b. odboru S StB Správy SNB hlavního města Prahy a Středočeského kraje.

údajně Kettner, později jeho nadřízený Antonín Martinic a konečně Antonín Veselý v podstatě jen konzumovat alkohol z Keilberthova domácího baru. Zdeněk Kettner časem zemřel na následky alkoholismu a on ani jeho kolegové neměli podle Keilbertha mentální dispozice pochopit význam politických informací, které jim sděloval. Později se dokonce dozvěděl, že tito příslušníci StB pro něj měli inkasovat peníze, které nikdy neviděl. Přesto byla tomuto údajně nespolupracujícím občanovi v roce 1979 (asi k 50. narozeninám) udělena medaile SNB!

Trpělivost Arnolda Keilbertha s „nehodnými“ příslušníky StB dostoupila vrcholu po problémech, kterým byl vystaven v důsledku kauzy Stanislava Pořického. Bývalý příslušník SNB Stanislav Pořický, propuštěný v roce 1978 z SNB a následně soudně trestaný za kriminální trestnou činnost, byl počátkem 80. let zaměstnán v autokempu v Bráníku. Zde se s ním v červnu 1982 seznámil Arnold Keilberth, který tu pro německou televizní společnost ZDF natáčel reportáž. V únoru 1983 pak Pořický Keilbertha vyhledal a požádal jej o zprostředkování kontaktu na pražské velvyslanectví USA nebo SRN. Pořický se totiž rozhodl vyřešit svoje trvalé finanční problémy prodejem informací cizí moci a Keilberth měl podle jeho názoru možnost potřebný kontakt zprostředkovat. Keilberth návštěvu ohlásil svému „řídícímu orgánu“ Martinicovi, jak to dokládají dochované agenturní zprávy č. 439, 440 a 446 z února až května 1983. Keilberth mohl informaci o Pořického iniciativě buď podat jako disciplinovaný tajný spolupracovník, ale jako pravděpodobnější se jeví Keilberthova logická obava, že za neobvyklou a riskantní žádostí bývalého příslušníka SNB (!) se skrývá zákeřná provokace Státní bezpečnosti.

Na základě Keilberthových zpráv byl na Pořického 21. února 1983 založen na 1. oddělení 1b. odboru Správy StB Praha spis prověřované osoby s krycím jménem VRÁŤA. Akce probíhala pod kontrolou 1. odboru II. správy SNB.⁹ Keilberth po Pořickém podle instruktáže opakovaně a marně žádal zprávy pro cizí rozvědku, kontakt na ambasády mu ale ve shodě s instrukcemi StB nezprostředkoval. „*Pramen mu řekl, že mu nehodlá radit a to, co řekne, aby jako radu také nebral, ale podle jeho názoru při zhoršené politické situaci je zvýšená pozornost našich orgánů a tak i cizích velvyslanectví. Nakonec on sám může pozorovat, že po celém městě stojí auta diplomatů, kteří chodí do restaurací, vyptávají se našich občanů apod. Na velvyslanectví at' nechodí, protože jsou hlídána.*“¹⁰

Jak ukázal další vývoj, byla „rada“ spolupracovníka ROTA velmi významná. Po pečlivé přípravě Státní bezpečnosti se Stanislav Pořický 12. května 1983 „náhodně“ na ulici ve Zdíbech seznámil s údajným americkým diplomatem, ve skutečnosti příslušníkem 1. oddělení 1. odboru II. správy SNB Ladislavem Blažkem. Na ulici v místě setkání bylo pro větší efekt zaparkováno i zahraniční auto s diplomatickou značkou ambasády USA (ve skutečnosti patřící IV. správě SNB – Správě sledování). Pořický na návnadu

⁹ II. správa SNB (Správa kontrarozvědky pro boj proti vnějšímu nepříteli) měla na starosti boj proti zahraniční špiónáži, její 1. odbor pak úsek USA.

¹⁰ ABS, fond operativní a vyšetřovací svazky StB, a. č. 735264 MV, signální svazek r. č. 38003 krycí jméno VRÁŤA, vedený na Stanislava Pořického, listy 20–23, Agenturní záznam č. 446, 10. 5. 1983.

součást: S-StB Praha Odbor: 1b. odd. _____ Operat. pracovník: pplk. Martinic Antonin Získal: * resident, agent, informátor, důvěrník, kandidát, styk, oper. prac., ** cizinec Č. svazku: kr. jméno Číslo jednací: 00260/16-5 (Pouze při odeslání mimo odbor)		Výtisk čís.: _____ Počet listů: _____ Přílohy: _____ Rozdělovník: Výt.č. 1/II.S-SNB, 1. odb. Výt.č. 2-VSEO a do sv. VRÁŤA zde.	
v Praze dne 22.2. 1983 PŘIS. J. VAJNE – TAJNĚ (po vyplnění)*			
ZÁZNAM číslo 439			
navazuje na záznam č. _____			
Stručně podstatu poznatku:			
POŘICKÝ Stanislav - zájem o předání poznatků na ZÚ USA v Praze.			
Schůzka konána dne 21.2.1983 Místo schůzky: * KB, PB, služební místnost, veřejná místnost, terén Serióznost spolupracovníka: prošetřen, je prověřován, neprošetr., podezřelý z ne-serióznosti Pramen zprávy: * Získal spoluprac. (pracovník) a) rozhovorem s osobou, která – se popis události zúčastnila – se o události dočetla	Popis události se stala dne 16.-18.2.1983 Spoluprac. zprávu získal: * po úkolování, z vlastní iniciativy, náhodou Zpráva se vztahuje: * k rozprac. v operat. svazku, k problematice, mimo problematiku k ohlasům b) přečtením dokumentu c) byl u popisované události d) popis události se aktivně účastnil e) náhodně vyslechl		
1. Text 2. Operativní vztah 3. Dokumentováno 4. Opakování 5. Data osob uvedených v záznamu 6. Názor operativního pracovníka na zjištěný zprávek			
<p>Dne 16.2.1983 zavolal Prámen POŘICKÝ a odvolával se na jejich setkání vloni v červnu, kdy Prámen se ZDF natáčel film o turistickém ruchu v auto-campu v Bráníku, kde POŘICKÝ pracoval. V tomto campu pracoval též Milan HÜBL. Tenkrát POŘICKÝ Prámen vykládal, že je bývalý pracovník bezpečnosti a že musel ze služeb odejít a nabízel se, že ZDF ukáže některé objekty, které jsou v dezolátním stavu a informace o tom, jak se u nás dělá špatně propaganda turistického ruchu. Vnucoval se pracovníkovi ZDF WEISSNEROVI, který pak chtěl po Prámen, aby mu zjistil POŘICKÉHO adresu - k dalšímu kontaktu však již nedošlo.</p> <p>Prámen si s POŘICKÝM dal schůzku na 18.2.1983 v 9,00 hod. ráno.</p> <p>Poznámka: Každý zprávek (událost, lev) píš na samostatný záznam * = podříchl platný údaj ** = rovněž zatřelí týká-li se vprůdu uvedená kategorie cizince v. přísl.</p>			

Agenturní záznam č. 439 ze dne 22. 2. 1983. Jde o prvotní informaci, díky níž StB zaznamenala zájem Stanislava Poříckého o prodej informací do zahraničí. Záznam je zajímavý i tím, že v levém horním rohu chybí identifikační údaje o zdroji: krycí jméno a registrační číslo tajného spolupracovníka. Důvodem byla patrně snaha o utajení tohoto cenného zdroje i uvnitř samotné StB.

Zdroj: ABS

zareagoval podle očekávání, dal se s „diplomatem“ do řeči a skutečně mu nabídl spolupráci. Předal mu i svoji adresu, kam byl Státní bezpečností zanedlouho doručen dopis na originálním hlavičkovém papíru velvyslanectví USA v Praze (ze zásob II. správy SNB a napsaný na psacím stroji IBM, odcizeném již dříve Státní bezpečností z velvyslanectví USA) a se zpravodajským dotazníkem údajně amerického původu. Podvrhy připravili příslušníci I. odboru II. správy SNB. Dne 30. května 1983 Stanislav Pořícký se svou družkou Pavlou Bednaričovou, která byla do případu zasvěcena, vložil podle zasláných pokynů dotazník do mrtvé schránky, vybudované Státní bezpečností na rohu Juaresovy a Maďarské ulice v Praze 6. Schránka byla pod kontrolou IV. správy SNB, vložení dotazníku bylo dokumentováno skrytým fotografováním a videozáznamem. Krátce nato byli Pořícký i Bednaričová odděleně na ulici zadrženi a vzati do vazby. Posléze byli odsouzeni pro trestný čin vyzvědačství dle § 105 trestního zákona k deseti, respektive pěti letům odnětí svobody. Stanislav Pořícký byl propuštěn v roce 1990 po téměř sedmiletém věznění, Pavla Bednaričová si trest odpykala celý.¹¹

Pro Arnolda Keilbertha byl případ nemilý tím, že jej StB povolala jako svědka při vyšetřování i soudním přelíčení. Vystupoval zde jako občan, který vědom si svých povinností ohlásil z vlastní iniciativy případ úřadům. Sice tím nebyla narušena jeho konspirace tajného spolupracovníka (soudní přelíčení bylo navíc prohlášeno za neveřejné), ale popudilo jej, že se musel účastnit nepříjemných procedur a vystoupit v ponižující roli udavače. Josef Břinčil o Keilberthově tehdejší reakci řekl v roce 1990: „*Keilbertha to tehdy velmi rozzlobilo, prohlásil tehdy ‚jsou to svině‘, že ho chtějí vyslechnout jako svědka a on si to nezaslouží, když pro ně předával zprávy. Když ho pak předvolali jako svědka, volal Martinice, ptal se ho, co má dělat, a ten mu odpověděl, že pro něj nemůže udělat nic.*“ Jistě se jej velmi nemile dotklo i vyšetřování v roce 1990. Vystupoval sice opět jen jako svědek, přesto ale kategoricky popíral, že by kdy byl tajným spolupracovníkem StB a že by o Poříckém cokoliv Státní bezpečnosti sdělil. Znalost Státní bezpečnosti o jeho stycích s Poříckým i existenci konkrétních agenturních záznamů „*si nedovedl vysvětlit*“.¹²

Etapa spolupráce s Krajskou správou StB Praha skončila v roce 1984, kdy Keilberth požádal osobním dopisem ministra vnitra ČSSR Vratislava Vajnara o schůzku. V dopise píše: „*Bohužel jsem ztratil důvěru v serióznost jednání všech kompetentních pracovníků MV, a proto mi zbývá doufat pouze ve Vaši serióznost a v důvěryhodnost Vašeho tajemníka, kterého osobně znám.*“¹³ Zda se schůzka konala, nevíme. Na základě přímého rozhodnutí ministra vnitra Vratislava Vajnara z 2. července 1984 byl spolupracovník ROT převeden v říjnu 1984 do řízení 37. odboru I. správy SNB (odbor politické rozvědky zaměřený na SRN a Rakousko).

Pozoruhodné je, že Keilberth přes svoji špatnou zkušenost s StB neodmítl spolupráci, což by po kauze Pořícký bylo vcelku pochopitelné, ale z vlastní iniciativy dosáhl změny v řízení. Takové jednání je velmi neobvyklé. Lze jej vykládat jediné tak, že o spolupráci s StB měl zájem.

¹¹⁾ Spis Obvodního soudu pro Prahu 1, č. j.: 5T 00108/97.

¹²⁾ Spis Obvodního soudu pro Prahu 1, č. j.: 5T 00108/97, svazek III/1, listy 150–159, Protokol o výslechu svědka Arnolda Keilbertha, I. 11. 1990, odbor inspekce ředitele BIS.

¹³⁾ ABS, svazek 48708/011, II. díl hlavního svazku, list 2.

Stanislav Pořícký se chytil na návnadu StB: „Američan“ i jeho auto patří k StB. (Zleva Ladislav Blažek, uprostřed Stanislav Pořícký, vpravo Pavla Bednaričová se synem).

Zdroj: Obvodní soud pro Prahu 1

Koncem roku 1984 Keilberth neodešel definitivně ze služeb jen pražské StB, ale i kontrarozvědky jako celku. Jaký byl konkrétní obsah dosavadní spolupráce, lze zjistit jen rámcově. Něco napoví rozsah svazku. Svazek agenta Správy StB Praha Arnolda Keilbertha, skartovaný v prosinci 1989, čítal za jedenáct let spolupráce okolo 2,5 tisíce listů.

Zprávy spolupracovníka ROTA se ale zachovaly v jiných svazcích StB.¹⁴ Například v osobním svazku, ve kterém StB „rozpracovávala“ mluvčí Charty 77 Marii Ruth Křížkovou, se nachází záznam číslo 501 (tzn. tolik záznamů bylo do té doby získáno od tohoto tajného spolupracovníka) s názvem *Jednání představitelů CHARTY 77 o vydání prohlášení k rozmístění raket na území ČSSR*. Zprávu agent získal po předchozím úkolování Státní bezpečností rozhovorem s tehdejší mluvčí Charty 77 Annou Marvanovou, kterou navštívil 5. listopadu 1983. Jako opatření je uvedeno: „*Pramen je nadále úkolován ke zjišťování zájmu a připravovaných akcích [sic] představitelů CHARTY 77.*“¹⁵ Samotná zpráva poměrně podrobně charakterizuje probíhající diskusi i názorové střety mezi signatáři Charty 77 při přípravě dokumentu Charty 77 č. 38/83 *Otevřený dopis*

¹⁴⁾ Jedna ze zpráv agenta IGNÁCE (Arnolda Keilbertha) se dochovala v osobním svazku „Dialog“ (veden na Pavla Kohouta) a byla otištěna ve zmíněné publikaci Radka Schováňka *Svazek Dialog: StB versus Pavel Kohout*, s. 264.

¹⁵⁾ ABS, fond operativní a vyšetřovací svazky StB, a. č. 795797 MV, osobní svazek krycí jméno RUTH, vedený na Marii Ruth Křížkovou, 2. část svazku, listy 121–123.

APPLICATION FOR EMPLOYMENT IN THE FOREIGN SERVICE OF THE UNITED STATES (This Application is for Field Use Only)		FORM APPROVED BUDGET BUREAU NO. 47-R064.5																													
INSTRUCTIONS - Answer all questions fully. Type or print answers. For additional space use attach plain sheets of paper. Complete the form in triplicate.		POST (Not to be filled by applicant)																													
DATE OF APPLICATION																															
PHOTOGRAPH TAKEN IN PAST 12 MONTHS	1. NAME IN FULL (In the case of Spanish or Portuguese or other double names, add mother's family name in parentheses) (Last) (First) (Middle) STANISLAV KRESTNI J.M.																														
	2a. NAME AT BIRTH, IF DIFFERENT FROM ABOVE		3. MARITAL STATUS <i>stay</i>																												
	2b. HAVE YOU EVER BEEN KNOWN BY ANY OTHER NAMES? ☐ Yes ☐ No If answer is "Yes", Give Name, Time, Place, and Circumstances Under Item 37.		☐ Single ☐ Married ☐ Remarried <i>2024/2024</i> ☐ Widowed ☐ Divorced ☐ Separated																												
	4. PRESENT ADDRESS AND TELEPHONE NUMBER		5. DATE OF BIRTH (Month, Day, Year) dat.nar. 30. 4. 1946																												
			6. PLACE OF BIRTH (City, Country)																												
7. SEX ☐ Male ☐ Female	8. HEIGHT <i>185 cm</i> výška In.	9. WEIGHT <i>83 kg</i> váha Lbs.	10. COLOR OF EYES																												
11. COLOR OF HAIR		12. ANY SPECIAL OR OUTSTANDING CHARACTERISTICS OR IDENTIFYING MARKS <i>zvláštní znamení již od 2 cm u každého oka</i>																													
13. PREVIOUS ADDRESSES DURING PAST TEN YEARS																															
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Dates</th> <th>Street and Number</th> <th>City (district/province)</th> <th>Country</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>To</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				Dates	Street and Number	City (district/province)	Country	To																							
Dates	Street and Number	City (district/province)	Country																												
To																															
14. LIST EACH COUNTRY OF WHICH YOU HAVE BEEN A CITIZEN GIVING DATES AND MANNER OF ACQUISITION OF EACH CITIZENSHIP																															
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Dates</th> <th>Country</th> <th>How Citizenship Was Acquired</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				Dates	Country	How Citizenship Was Acquired																									
Dates	Country	How Citizenship Was Acquired																													
NAME OF HUSBAND/WIFE (If Wife, maiden name)		b. DATE OF BIRTH	c. PLACE OF BIRTH (City, Country)																												
PRESENT ADDRESS IN FULL		e. PRESENT OCCUPATION																													
NATIONALITY AT BIRTH		g. PRESENT NATIONALITY																													
15. CHILDREN																															
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Name</th> <th>Date of Birth</th> <th>Present Address in Full</th> <th>Occupation</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				Name	Date of Birth	Present Address in Full	Occupation																								
Name	Date of Birth	Present Address in Full	Occupation																												
FATHER'S NAME		b. DATE OF BIRTH	c. PLACE OF BIRTH (City, Country)																												
PRESENT ADDRESS IN FULL		e. PRESENT OCCUPATION																													
NATIONALITY AT BIRTH		g. PRESENT NATIONALITY																													

OPTIONAL FORM 174 (Rev. 6-78)
DEPT. OF STATE

Dotazník, který Stanislavu Poříčkému údajně poslala CIA, ve skutečnosti to však byla II. správa Státní bezpečnosti.

Zdroj: Obvodní soud pro Prahu 1

západoevropským mírovým hnutím. Víme tedy, že spolupracovník ROT předával poměrně dost zpráv (průměrně okolo padesáti ročně), již v době řízení kontrarozvědkou předával informace týkající se Charty 77 a byl v tomto směru i konkrétně řízen.

Spolupracovníkem rozvědky na domácím bojišti

Od prosince 1984 byl tedy Arnold Keilberth v řízení 37. odboru I. správy SNB. Byl veden v kategorii „ideospolupracovník“,¹⁶ krycí jméno ARNOL (zprvu jen ARNO, ovšem i po změně bylo jeho krycí jméno dost průhledné). První schůzka s novým „řídícím orgánem“ mjr. Oldřichem Vacou-DRTINOU (Keilberthovi se ale představoval jménem VÁGNER) se uskutečnila 18. října 1984 a za následující rok jich pak proběhlo 42, tzn. průměrně jedna za devět dní! Většina z nich se konala v konspiračním bytě ALICE, případně v různých místech Prahy 8 (např. Nad Rokoskou, v Troji), protože sídlo rozvědky stejně jako Keilberthovo bydliště se nacházely v této pražské čtvrti. Podle hodnocení z 10. prosince 1985 při schůzkách předal za rok spolupráce celkem 53 informačních podkladů a dokumentů s průměrnou kvalitou 3,01 a využitelností 98,1 % (!).¹⁷ Dvě informace byly označeny jako „velmi cenné“, jedenáct pak jako „cenné“. Týkaly se situace na pražských velvyslanectvích USA, NSR a Velké Británie, diplomatů USA a korespondentů zahraničních médií v Praze.¹⁸

Další vyhodnocení rozvědky z 13. května 1987 charakterizuje Keilbertha takto: Schopný, aktivní, disciplinovaný, iniciativní, zkušený, vynalézavý v umění jednat s lidmi, umí si vytvořit důvěru. Dokázal si vybudovat velmi širokou „stykovou základnu“, od „krajní pravice“ až po centrální úřady, velvyslanectví západních zemí v Praze i v zahraničí. Soustavné prověrky spolupracovníka různými prostředky (jinými tajnými spolupracovníky či cenzurou korespondence, případně odposlechy) potvrzovaly pravdivost předávaných poznatků, o spolupracovníkovi nebyly zjištěny žádné nedostatky. Byl k režimu loajální. Podle svých opakovaných vyjádření (a to i mimo okruh příslušníků StB) se stále cítil být komunistou. Informace předával zpracované a napsané na stroji, kromě toho byl dodatečně k věci „vytěžován“ i na schůzkách. Z jeho zpráv byly tzv. řídícím orgánem (s ním byl spolupracovník prakticky výhradně ve styku) zpracovávány z jednotlivých poznatků „informační podklady“; od října 1984 do května 1987 jich bylo 107. Kromě toho za toto období předal i 9 dokumentů. Kvalita zpráv dosahovala průměrně hodnoty 2,9 a využitelnost činila slušných 98 %. Velké množství informačních podkladů bylo předáváno přímo ministrovi vnitra, a některé dokonce i Gustávu Husákovi. Dne 28. června 1985 přišlo z informačního odboru rozvědky hodnocení tří informačních podkladů, které byly postoupeny právě Husákovi s hodnocením „velmi cenné“ a „cenné“. Z tohoto místa byl vyjádřen zájem o další informace z tohoto prame-

¹⁶⁾ IS – ideospolupracovník. Vědomý spolupracovník rozvědky z řad politicky spolehlivých československých občanů. Členství v komunistické straně bylo doporučující okolností. Ideospolupracovníci podávali informace o prostředí a objektech v zahraničí, typovali své kontakty či je podle pokynů verbovali.

¹⁷⁾ Klasifikace využitelnosti zpráv, jak ji používali analytici rozvědky: 1 – velmi cenná; 2 – cenná; 3 – zajímavá; 4 – částečně zajímavá; 5 – hodnotu nelze stanovit; 6 – bezcenná.

¹⁸⁾ ABS, svazek 48708/011, list 14, Vyhodnocení, 10. 12. 1985, 37. odbor, nepodepsáno.

*Stanislav Pořícký vkládá pod utajeným (skrytým) dohledem StB dotazník do „mrtvé schránky“.
Pramen: Obvodní soud pro Prahu 1*

ne.¹⁹ Toto neobvyklé ocenění je výmluvným dokladem o schopnostech spolupracovníka ARNOLA.

Informace byly často pro StB dosud zcela neznámé a nové a týkaly se řady oblastí: činnosti a názorů západních diplomatů působících na zastoupeních USA, SRN, Velké Británie a Kanady v Československu, dále problematiky Číny, jednání západních politiků v ČSSR (Hans D. Genscher, Willy Brandt, Peter Glotz z SPD, Geoffrey Howe, John Whitehead), jejich názorů na politický vývoj v ČSSR, na sjezdy KSČ, na státní návštěvy, týkaly se i akcí Západu proti komunistickému Československu na území ČSSR. Práce novináře mu dovolovala nenápadný pohyb v mnoha různých prostředích. Pro StB byli nejzajímavější zahraniční diplomaté a novináři působící v Československu. Kromě toho znal díky své profesi i pro StB velmi zajímavé prostředí disidentů. Tam byl vnímán jako jeden z prostředníků ve styku se zahraničními médii, která byla pro naprostou cenzuru v Československu pro opozici velmi důležitá. Jako vyhozený člen KSČ, nepochybně z minulosti známý okruhu podobně postižených disidentů, mohl být vnímán v opozičních kruzích jako důvěryhodná osobnost. Na základě předaných informací byla prováděna i „opatření po kontrarozvědné linii“, tedy proti „vnitřnímu nepříteli“.

¹⁹⁾ ABS, svazek 48708/011, II. část osobního svazku, list 28, Hodnocení informací, náčelník 17. odboru I. správy SNB plk. Jan Stehno-SKOŘEPA, 28. 6. 1985.

Souhrnná vyhodnocení za období od poloviny roku 1987 do konce roku 1989 nejsou k dispozici a byla patrně zničena. Spis „ideospolupracovníka“ ARNOLA se dochoval v torzovitém stavu. Podle různých dílčích údajů lze ale předpokládat, že spolupráce byla stále stejně prospěšná pro obě strany.

Za dva a půl roku (tj. do května 1987) obdržel ARNOL od rozvědky odměny i úhrady nevyúčtovaných „výdajů“ ve výši 20 890 Kčs.²⁰ Průměrná měsíční zhruba 700korunová přílepení nebyla v té době zanedbatelná. Navíc si Keilberth vymohl na ministerstvu vnitra příplatek k invalidnímu důchodu (trpěl tzv. Bechtěrevovou nemocí). Již od března 1975 pobíral částečný invalidní důchod (819 Kčs). V dalších letech pracoval porůznu, jako noční vrátný i zahraniční dopisovatel. Zdravotní stav se sice zhoršoval, takže od roku 1982 dosáhl plné invalidity, jenže k nároku na plný invalidní důchod mu chybělo několik odpracovaných let. Proto po složité výměně korespondence mezi týlovými složkami FMV a rozvědkou bylo nalezeno řešení, které uspokojilo potřeby spolupracovníka, nedekonspirovalo jej a bylo průchodné i pro ministerskou administrativu. FMV mu zpětně započítalo nikdy neexistující (!) pracovní poměr z let 1976–1986, která Keilberth podle nově ad hoc vystavených dokladů „papírově“ odpracoval formou cizojazyčných překladů pro FMV. Nyní mohl žádat o plný invalidní důchod. Ovšem z konspirativních důvodů nebyl vypočítáván nový výměr přes Správu sociálního zabezpečení, kde by náhlý vznik odpracovaných let v minulosti možná vzbudil nevídaný zájem. Vše bylo vyřešeno v rámci FMV. Od 1. ledna 1987 měl tedy Arnold Keilberth nárok na doplatek k důchodu ve výši 1261 Kčs, později byl doplatek zvyšován. Z důvodu utajení mu nebyl zaslán běžně poštou (protože zaslání legálního a ještě dalšího, druhého důchodu by asi vzbudilo podezření pošty), ale byl vyplácen při schůzkách „řídícím orgánem“. Díky spolupráci s StB si tak měsíčně Keilberth přišel v letech 1985–1989 „mimo“ na zhruba 2000 Kčs, což byla částka blízká se tehdejšímu průměrnému platu.

Keilberth se po listopadu 1989 zaštiťoval přátelstvím s řadou disidentů: „[...] *trvám na tom, že nejsem a nikdy jsem nebyl tajným spolupracovníkem StB, nebo o tom alespoň nic nevím. Nevím nic o tom, že bych měl mít krycí jméno ROT a další, nikdy jsem uvedeným příslušníkům StB nepředal žádné písemné zprávy a rozhodně ani ústní informace ve vztahu k případu Pořícký a čl. občanům vůbec. [...] Udělal jsem několik filmů o životním prostředí v severních Čechách, mimo to jsme natáčeli pořady s Chartou, Českými dětmi, s různými historiky, také s panem Havlem apod. Mohu říci, že jsem se stýkal a mezi své přátele zařazuji takové lidi, jako Věnek Šilhán, jeho žena, Anička Marvanová, Václav Malý, pan Zvěřina, kardinál Tomášek, Jiří Hájek, Miloš Hájek, Slavík, Dubček apod. Také znám a dlouhodobě jsem se stýkal s Radimem Paloušem a dalšími lidmi z organizace Charta 77, České děti apod.*“²¹

Je pravda, že v dochovaných celkových vyhodnoceních rozvědky se píše o ARNOLOVÉ zpravodajství z oblasti vnitropolitické velmi vágně, asi v tom duchu, že „na základě ARNOLOVÝCH informací jsou prováděna i opatření po kontrarozvědné linii.“

²⁰⁾ ABS, svazek 48708/011, listy 15–19, Vyhodnocení, 13. 5. 1987, 37. odbor I. správy SNB, podpis pod vyhodnocením byl překryt bělobou.

²¹⁾ Spis Obvodního soudu pro Prahu I, č. j.: 5 T 00108/97, svazek III/1, listy 150–159, Protokol o výslechu svědka Arnolda Keilbertha, 1. 11. 1990, odbor inspekce ředitele BIS.

Zdánlivým důkazem ve prospěch ARNOLA je třeba i rukopisná poznámka na písemném požadavku 10. odboru (náplň práce: „kontrarozvědné rozpracování nepřátelských seskupení“) II. správy SNB o využití spolupracovníka 37. odboru I. správy SNB k akci ADAM (Ladislav Lis)²² a Helsinskému výboru z 25. května 1989 – „*Kpt. Zitkovi telefonicky toto sdělení, že IS ARNOL v této oblasti využíváný není a nebude, vzhledem k tomu, že IS je využíváný v oblasti zahr. politiky. Pántik 15/6 89.*“ Tento záznam je ovšem v rozporu s jiným dochovaným záznamem, který dokládá, že k uvedené události byl ARNOL kontrarozvědkou po dohodě s rozvědkou velmi cíleně využit.

Dochované tzv. pracovní podsvazky „ideospolupracovníka“ ARNOLA obsahují údaje o uskutečněných schůzkách za období říjen 1984 až červenec 1987, kopie předaných vlastnoručních (strojopisných) zpráv Arnolda Keilbertha i informační podklady z těchto zpráv zpracované. Zde zjistíme něco naprosto odlišného.

Byl velmi dobře informován i o průběhu setkání chartistů se zahraničními politiky, diplomaty a novináři. Podával rozvědce zasvěcené informace o střetech uvnitř Charty 77, o jejich názorových proudech. Jen za rok 1985 bylo z předaných informací zpracováno 29 konkrétních „informačních podkladů“ pro využití kontrarozvědkou pro boj proti vnitřnímu nepříteli.

Kromě avizovaných zpráv ze setkání a rozhovorů se západními a čínskými diplomaty a novináři tvoří snad polovinu předaných zpráv a informací poznatky z prostředí disentu. Nejde snad jen o formální a všeobecně známé postřehy či pomluvy. Jde často o prvotní signály o přípravě dokumentů Charty 77 a o připravovaných akcích. Tyto s předstihem a operativně předávané poznatky nepochybně umožňovaly Státní bezpečnosti provést účinná paralyzující opatření. Informace zpracované formou tzv. informačních podkladů byly předávány neprodleně 17. odboru (informačnímu) I. správy SNB, který poskytoval zprávy dalším příslušným místům. Při nebezpečí z prodlení byl informován přímo ministr vnitra Vratislav Vajnar nebo I. náměstek FMV genmjr. Aloiz Lorenc.

Prvním zaznamenaným významným dokumentem je *Pražská výzva* z 11. března 1985. O diskusi autorského okruhu a průběhu přípravy dokumentu informoval ARNOL již na schůzce 5. února 1985. Dále o tomtéž tématu průběžně informoval a na schůzce 6. března 1985, tedy pět dní před oficiálním vydáním dokumentu Charty 77 č. 5/85, předal vlastnoruční zprávu s komentářem k dokumentu i vlastní exemplář *Pražské výzvy*. Zpracovaný informační podklad *Charta 77 – příprava nového dokumentu k Jaltě* s přílohou, dokumentem Charty 77 5/87, byl předán 17. odboru pro využití v rámci FMV i StB.

V disentu se ARNOL soustředil na dva hlavní okruhy: bývalé komunisty a katolickou církev. První okruh příliš nepřekvapuje, do konce šedesátých let docházel Keilberth i na ÚV KSČ a nepochybně mohl nyní těžit z dřívějších kontaktů. Zaměření na církev je překvapivé. Možná vzniklo díky zájmu televize ARD. ARNOL se vcelku často

²² Osobní svazek pod heslem ADAM byl založen 29. 6. 1984 pod registračním číslem 28364 na Ladislava Lise (1926). Svazek byl údajně skartován 8. prosince 1989.

setkával s katolickým knězem a aktivistou Charty 77 Václavem Malým.²³ Zajížděl do Bratislavy, kde se účastnil natáčení rozhovorů pro ARD zejména s disidentem Janem Čarnogurským (v dubnu 1985), jednou i s knězem podzemní katolické církve Antonem Srhoľcem (16. června 1985). V červenci 1985 informoval často o známé pouti na Velehradě, které se jako člen štábu ARD zúčastnil.

Tak například na schůzce 26. června 1985 předal informace, na jejichž základě byly zpracovány informační podklady: *Shromáždění na Velehradě – informace; Katolická církev (Velehrad) – informace; TOMÁŠEK – CASSAROLI – informace; Katolická církev – informace o činnosti studia ARD v Praze* (tento IP s poznámkou „velké nebezpečí dekonspirace – žádost o zachování přísné konspirace při manipulaci“). Pro poslední IP podal vlastnoruční strojopisnou zprávu *Zaznam o natačení ARD v Bratislavě dne 6. 6. 1985 – interview pro ARD Anton Srhoľec a návštěve u kard. Tomaška* [sic].²⁴

Na schůzce 30. listopadu 1986 předal ARNOL s měsíčním předstihem významný dokument Charty 77 č. 1/87 *Slovo ke spoluobčanům*, datovaný až 1. lednem 1987. Dokument k 10. výročí zveřejnění základního prohlášení Charty 77 byl okamžitě předán k využití informačnímu odboru rozvědky.²⁵

Státní bezpečnost se jistě nejen díky zavčas předanému dokumentu důkladně připravovala na potlačení i skromného připomenutí výročí. Nejviditelnějším byl postup v případě tiskové konference, kterou Charta 77 svolala k desátému výročí zveřejnění základního prohlášení na 6. ledna 1987 do salonku Restaurace v Korunní v tehdejší ulici W. Piecka na Vinohradech. ARNOL předal rozvědce informaci na narychlo svolané schůzce v Praze-Troji týž den ve 14 hod., asi okamžitě poté, co se o konferenci jako spolupracovník zahraniční televizní společnosti dozvěděl. Konference se měla konat pro zahraniční novináře v restauraci od 17 hod. Zpráva byla předána urychleně k využití informačnímu odboru rozvědky a odtud putovala nepochybně na X. správu SNB.

V důsledku toho byla restaurace urychleně uzavřena, jak vyplývá z informace předané ARNOLEM na další schůzce, která se konala 8. ledna 1987. Předal tehdy vlastnoruční zprávu: *Zaznam o udalosti Charty 77 k dny 6. leden 1987* [sic]. Po zjištění, že v restauraci „je uzavřeni“ (již byla uzavřena, nebo se právě uzavírala?), se přítomní přesunuli do bytu signatářů Charty 77 Němcových v Ječné ulici (podle informace zveřejněné Chartou 77 to ale byl byt mluvčího Martina Palouše!), kde se tisková konference přece jen uskutečnila. ARNOL informoval o jejím programu, o přítomných novinářích i signatářích Charty 77...²⁶

Sdělení VONSu č. 601 o akcích Státní bezpečnosti k 10. výročí Charty 77 popisuje ještě daleko důkladnější opatření StB. Již koncem roku byli vyslýcháni stávající i nastupující mluvčí, jež byli zastrášováni trestním stíháním v případě zveřejnění dokumentů k výročí. Ve dnech 5.–7. ledna 1987 pak StB minimálně 16 signatářů střežila

²³⁾ Nynější biskup Václav Malý dnes považuje tehdejší vztah k Arnoldu Keilberthovi za přátelský. Nikdy jej nepodezíral ze spolupráce s StB (ačkoli prý jiní taková podezření vyslovovali). Odmítá ale, že by Keilbertha seznamoval s důvěrnými informacemi z prostředí Charty 77. Rozhovor V. Malého s autorem, 5. 2. 2007.

²⁴⁾ ABS, svazek 48708/020, listy 222–237, Záznam o schůzce 26. 6. 1985, přílohy a zpracované informační podklady.

²⁵⁾ ABS, svazek 48708/021, listy 139–145, Záznam o schůzce 30. 11. 1986, přílohy.

²⁶⁾ ABS, svazek 48708/021, listy 181–185, Záznamy o schůzce 6. 1. 1987 a 8. 1. 1987 a přílohy.

Sdělení č. 601 (Akce Státní bezpečnosti k 10.výročí Charty 77)

Již v posledních dnech loňského roku byl při návratu² pobytu v jižních Čechách zadržen Václav Havel a byly mu odnaty různé písemnosti. V posledních prosincových dnech byli vyslýcháni někteří ~~z~~ úřadující i nastupující mluvčí Charty 77, přičemž byli varováni, že v případě zveřejnění výročních dokumentů bude proti nim zshá-jeno trestní stíhání. Ve dnech 5.-7.1.1987 pak Státní bezpečnost provedla rozsáhlou akci, jejímž cílem zřejmě bylo zabránit vydání nových dokumentů Charty 77 a uspořádání tiskové konference se zahraničními novináři. Dokumenty bez problémů vyšly a dostalo se jim značné publicity v zahraničí, tisková konference se nakonec -po uzavření restaurace, kde pro ni byl pronajat salónek - uskutečnila v bytě mluvčího Charty 77 Martina Palouše za účasti sedmi zahraničních novinářů.

Akcí StB bylo přímo postiženo minimálně šestnáct signatářů Charty 77. Václav Benda, Jiří Dienstbier, Jiří Hájek, Václav Havel, Ladislav Lis, Václav Malý, Jan Štern, Petr Uhl a Josef Vohryzek byli po celé tři dny stráženi ve svých bytech, navíc byli většinou podrobeni dlouhým výslechům (L.Lis byl vyslýchán devět hodin, V.Malý dvakrát po šesti hodinách). Vyslýcháni byli též Rudolf Battěk, Oldřich Hromádka, Anna Marvanová, Pavla Paloušová² a Anna Šabatová. Po Janu Litomíském a Lihuši Šilhánové, nastupujících mluvčích Charty 77, kteří se 5.1.ráno prozíravě nenacházeli ve svých bytech, StB po celou dobu usilovně pátrala.

Při celé akci došlo k několika kuriozitám. Přes masivní obklíčení příslušníky StB se v průběhu tiskové konference neznámým pachatelům podařilo poškodit elektrický rozvod v domě Martina Palouše, takže konference musela končit při svíčkách. Václav Benda byl předveden spolu se svou dvoupůlletou dcerou Markétou (se jmenovanou se zacházelo krajně korektně, směla se na oddělení VB vyčoupat a zhruba po hodině byla odvezena domů), po dobu jeho zadržení se šest až osm příslušníků StB domáhalo vstupu do bytu a pokoušelo se vyslýchat jeho další nezletilé děti.

Došlo však také k několika výraznějším porušení zákona, které vykazují skutkovou podstatu trestných činů, spáchaných příslušníky StB. Václav Malý, který byl vůbec podroben nejružnějším šikanám, byl při výslechu zastrasován ukazováním střelné zbraně a neurčitými hrozbami jejího možného použití. Ladislav Lis byl zcela nezákonně přinucán opustit Prahu. Většina ostrah se dopouštěla zjevného omezování osobní svobody, když strážným signatářům bránila v opuštění jejich bytů; Pavla Paloušová byl dokonce opakovaně znemožněn návrat do vlastního bytu.

Celá akce StB odporovala platným čs.zákonům i mezinárodním závazkům čs.státu a poškozovala zájmy evropského uvolnění. Navíc byla dokonale pošetilá: vydatně totiž přispěla k široké publicitě dokumentu Charty 77, jehož vydání se policejní orgány pokoušely zmařit.

11.1.1987

xxxxxx

xxxxxx

xxxxxx

Vzhledem k rozsahu dokumentů Charty 77 č.2 a 3/87, které zveřejňujeme v tomto čísle v plném znění, byly jsme nuceni přesunout publikování dalších textů do Info o Ch 77/2/87. Jde zejména o prohlášení některých západních státníků k 10.výročí Charty 77, o materiály Jazzové sekce, o děkovnou řeč Milana Šimečky k převzetí ceny Jana Palacha, o informace z chystaných (a po vydání tohoto čísla již proběhlých) oslavách 10.výročí Charty 77 ve Skandinávii a o navazujících akcích. Rovněž jsme vypustili rubriku materiálu FIDH a rubriku krátkých zpráv.

xxxxxxx

xxxxxx

xxxxxxx

Sdělení Charty 77 č. 601 ze dne 11. 1. 1987 věnované akcím Státní bezpečnosti k 10. výročí vzniku Charty 77.

Zdroj: *Libri prohibiti*, INFOCH č. 1, 1987

v jejich bytech, bránila jim v pohybu mimo bydliště. Většinu z nich podrobovala dlouhým výslechům (Ladislav Lis byl vyslýchán dokonce devět hodin). Václav Malý byl při výslechu zastrašován hrozbou použití stělné zbraně. Během samotné tiskové konference „neznámý pachatel“ poškodil elektrický rozvod v domě, takže závěr konference proběhl při svíčkách. Konference se zúčastnilo jen osm signatářů Charty 77 a sedm zástupců zahraničních médií. Na programu bylo zejména představení výročního dokumentu a oznámení nových mluvčích. Na jednu stranu bylo toto masivní zastrašování dokonalou ukázkou trvajících potlačování občanských svobod v Československu a skvělou reklamou Chartě 77 v zahraničí.²⁷

Ze schůzky 18. února 1987 zpracovala rozvědka celkem pět informačních podkladů: *Charta 77 – styky na disidenty v ZSS*; *Charta 77 – předpokládaná činnost v příštím období*; *ZU USA v Praze – kontakty na Chartu 77*; *Charta 77 – rozdělení jednotlivých směrů* a *Kardinál Tomášek – informace*.²⁸

V celé řadě případů předával ARNOL dokumenty Charty 77 i články, studie a otevířené dopisy dalších jednotlivců, ovšem buď v době jejich uvolnění pro tisk nebo až poté. Což bezpochyby již nebyl pro signatáře Charty 77 příliš velký problém.

Bohužel, detailní popis činnosti a výsledků „ideospolupracovníka“ ARNOLA končí prakticky v červenci 1987. Pracovní podsvazky z období srpen 1987 až prosinec 1989 byly v prosinci 1989 péčí ARNOLOVA „řídícího orgána“ kpt. Kántora-PÁNTIKA zničeny.

Činnost ARNOLA neměla spočívat jen v předávání informací, ale také v ovlivňování nepřátelského prostředí pomocí tzv. aktivních opatření. Prvním bylo AO VÝROK 12, týkající se vystoupení občanské iniciativy bývalých komunistů, zvané *Klub za socialistickou přestavbu – OBRODA*. V prosinci 1988 požadovala radikálnější část členů klubu zveřejnit program v západních médiích, druhá část, která stále doufala v rehabilitaci ze strany KSC, byla proti. Úkol ARNOLA v této věci není z dochovaných dokumentů jasný, nakonec klub veřejně vystoupil až v únoru 1989.²⁹

V květnu 1989 měl dostat úkol v druhém AO s krycím názvem AO KAMERA. Šlo o plánovaný telemost Československé televize a ZDF, v němž měl ARNOL ovlivňovat natáčení příspěvku ZDF žádoucím směrem. Nakonec bylo od záměru z obavy před dekonspirací IS ARNOLA upuštěno. V souvislosti s tím je ale zajímavý komentář k využívání IS ARNOLA z 30. května 1989: „*O poznatcích k československé opozici získaných od IS ARNOLA jsou v případě nebezpečí z prodlení informováni ss. Chovanec a Žák z II. S-SNB a informace jsou následně zasílány cestou 17. odboru na II. S-SNB. U některých závažných poznatků, kde by jejich využitím mohlo dojít k dekonspiraci pramene, byl v minulosti informován s. ministr Vajnar a Kincl, případně některý z náměstků.*“³⁰

²⁷⁾ Samizdatové periodikum *Informace o Chartě 77* č. 1/1987, *Sdělení č. 601: Akce Státní bezpečnosti k 10. výročí Charty 77* a zpráva *Tisková konference k 10. výročí založení Charty 77*.

²⁸⁾ ABS, svazek 48708/021, listy 194–199, *Záznam o schůzce 18. 2. 1987 a informační podklady*.

²⁹⁾ ABS, svazek 48708/011, listy 130–131, AO VÝROK 12 – vyhodnocení, 13. 12. 1988, 37. odbor I. správy SNB, mjr. LUŇÁČEK (Josef Kubů), FALKMAN (Karel Platil), adresováno 36. odboru I. správy SNB.

³⁰⁾ ABS, svazek 48708/011, listy 144–145, TS ARNOL – zpráva o využívání TS, 30. 5. 1989, 37. odbor I. správy SNB, mjr. LUŇÁČEK (Josef Kubů), SKALKA (Václav Dub).

Po listopadu 1989

Kontinuita spolupráce ARNOLA s I. správou SNB nebyla listopadovými událostmi 1989 zprvu narušena. O tom svědčí i skutečnost, že 23. listopadu 1989 byla ARNOLOVI udělena další odměna 1500 Kč „za příkladné plnění úkolů v oblasti zahraničněpolitické v říjnu a listopadu 1989“.³¹

V roce 1990 se uskutečnilo ještě pět schůzek, poslední 26. dubna 1990 v Zámecké vinárně v Mělníku, kde naposledy oslavil spolupracovník ARNOL narozeniny se svými řídicími důstojníky z rozvědky (nyní přejmenované na Zpravodajskou správu FMV) mjr. Josefem Kubů-LUŇÁČKEM a kpt. Mikulášem Kántorem-PÁNTIKEM. V tomto období byl již výhradně orientován na udržování kontaktů na ambasádách, zejména Velké Británie, USA a SRN. Na schůzce 18. ledna 1990 dostal například za úkol při plánovaném setkání se západoněmeckým konzulem Rüngerem zjistit informace o konzulově práci, rodině, osobním životě a o postojích oficiálních míst SRN ke změnám v ČSFR.³²

Na první lednové schůzce ARNOL informoval o přijetí nabízeného místa vedoucího kanceláře ZDF v Praze.

Ve vyhodnocení z roku 1990 ve svazku IS ARNOLA je celková spolupráce silně bagatelizována a její zaměření popisováno v rozporu s dokumenty, které obsahovaly pracovní podsvazky. Patrně jej jeho „řídicí orgán“ Mikuláš Kántor-PÁNTIK chtěl chránit. V podstatě jsou doklady o sledování disentu obsaženy pouze v tzv. pracovních podsvazcích číslo /020 a /021, jediných, jejichž kopie na mikrofiších se dochovaly. Ostatní, v originále dochované části svazku spolupracovníka ARNOLA, jsou v tomto ohledu v podstatě nezávadné.

V červenci 1990 se objevuje problém: lustrační list inspekce ředitele Úřadu na ochranu ústavy a demokracie FMV. Podle stále fungujícího předlistopadového systému blokace byl lustrační list doručen majiteli svazku – tedy nyní 37. odboru Zpravodajské správy FMV (od 15. února 1990 nástupci I. správy SNB). Lustrujícímu útvaru byl současně doručen příkaz k předání poznatků. ÚOÚD tedy rozvědku informuje, že Arnold Keilberth figuruje jako svědek v nyní prošetřovaném případě „realizace“ StB z roku 1983. Jde o již popsany případ provokace StB proti Stanislavu Poříckému.

V následujícím období se odehrála řada jednání s požadavkem předání poznatků ze svazku spolupracovníka ARNOLA z roku 1983, které byly koncem roku 1984 převzaty z kontrarozvědky při převedení spolupracovníka do řízení rozvědky. Dne 24. září 1990

Mikuláš Kántor byl v letech 1989–1990 posledním řídicím orgánem spolupracovníka „Arna“.

Zdroj: ABS

³¹⁾ ABS, svazek 48708/011, II. část osobního svazku, list 156, Návrh na udělení odměny, 23. 11. 1989, návrh kpt. PÁNTIK.

³²⁾ ABS, svazek 48708/25, listy 5–6, Záznam o schůzce, 18. 1. 1990.

proběhlo poslední jednání s tím, že požadavku nelze vyhovět, protože žádané dokumenty byly v minulosti řádně skartovány. Byly údajně v souladu s předpisy skartovány bez ofotografování, protože to byly materiály převzaté od jiné součásti a neměly pro rozvědku operativní hodnotu.

Pozoruhodné je, že většina materiálů ze svazku tajného spolupracovníka kontrarozvědky ARNOLA byla skartována údajně 5. a 6. prosince 1989. Skartováno bylo celkem 5813 listů ze svazku spolupracovníka ARNOLA, ponecháno (nebo přefotografováno na mikrofiše) bylo pouhých 808 listů. Pikantní skutečností je, že požadavek Úřadu na ochranu ústavy a demokracie vypátrat materiály dostal k vyřízení kpt. Mikuláš Kántor-PÁNTIK, tedy ARNOLŮV „řídící orgán“ od září 1989, který s ním byl ve styku i v roce 1990, a současně člověk, jenž je podepsán pod všemi skartačními protokoly materiálů jeho svazku... Mikuláš Kántor odešel z rozvědky až v březnu 1991, ze služeb SNB pak v září 1992.

Nakonec byl Arnold Keilberth skutečně vyslechnut inspekcí ÚOÚD jako svědek, další vyšetřování dané věci se jej nijak nedotklo.

Jako problém se v polistopadovém Československu ukázala výplata „doplatků důchodu“ z fondů FMV. Poslední peníze převzal ARNOL osobně 12. ledna 1990. Další doplatky mu posílala postupně složenkami rozvědka, naposledy 28. listopadu 1990. Po zániku Zpravodajské správy FMV dne 18. října 1990 (a jejím nahrazením Úřadem pro zahraniční styky a informace) ale vyvstal problém dalších výplat „důchodu“. Proto bylo nalezeno řešení v bezhotovostních převodech na sporožirový účet Arnolda Keilbertha, poslední informace potvrzující převody pravidelných měsíčních částek 1375 Kč je datována zářím 1991. Dokdy vyplácela bezpečnostní služba demokratického státu ze státních peněz neoprávněně a podvodně nárokové peníze, fakticky vyplácené mj. za sledování disidentů, není jasné. Proto je myslím důležité tyto podrobnosti zveřejnit. Bylo to možná až do září 1994, kdy byl svazek „ideospolupracovníka“ ARNOLA Úřadem pro zahraniční styky a informace uložen konečně do archivu.

Arnold Keilberth se dožil vydání tzv. *Cibulkových seznamů* v roce 1992 i přijetí zákona č. 140/1996 o zpřístupnění svazků bývalé Státní bezpečnosti. Dne 8. dubna 2001 zemřel. O jeho stycích se Státní bezpečností nebyla za jeho života zveřejněna žádná věcná informace.

Zbývá zodpovědět otázku, jaké motivy vedly Arnolda Keilbertha ke spolupráci s StB? Můžeme o nich jen spekulovat.³³ Keilberthův vztah k StB měl očividně jistý vývoj. Odhlédneme-li od neúspěšné epizody v roce 1957, byl v šedesátých letech tento vztah založen na patrně přijatelném základu ochrany státu před případným zahraničním ohrožením státních zájmů. Vzhledem k postavení Arnolda Keilbertha v mocenském aparátu se zřejmě jako zcela přirozené jevíly jak zájem StB o vztahy k zahraničí, tak i sama spolupráce s StB. Přestože tato etapa skončila „normalizačním“ rozchodem moci a A. Keilbertha, jistý vstřícný postoj a vztah patrně přetrvával.

Hůře pochopitelné je následující období tzv. normalizace. Arnold Keilberth, vylou-

³³⁾ Vysvětlení utajovaného vztahu nemohou zpravidla podat ani nejbližší příbuzní. Ani v tomto případě rozhovor s vdovou po Arnoldu Keilberthovi vysvětlení nepřinesl.

čený z KSČ a existenčně občan druhé kategorie, znovu navazuje kontakty se Státní bezpečností, dokonce v roce 1984 iniciativně získává lepší postavení u preferované rozvědky. Muselo se jednat o vztah založený na „vzájemné výhodnosti“. Státní moc za informace tolerovala nestandardní Keilberthovo postavení jako spolupracovníka zahraničních médií a čs. občana s množstvím výnosných kontaktů s cizinci, zahraničními diplomaty a politiky. Navíc mu státní moc poskytovala nikoliv bezvýznamné finanční prostředky formou odměn i zcela mimořádného zajištění důchodu, o němž on sám projevil aktivní zájem. Arnold Keilberth asi považoval za spravedlivé, aby jej tímto způsobem stát odškodnil za existenční potíže, kterými jej postihl na počátku „normalizace“. Snad nějak takto vypadal princip vztahu Arnolda Keilbertha a Státní bezpečnosti. Ke svému okolí, o němž StB informoval, pak měl očividně vztah zcela pragmatický. Snažil se své styky a možnosti využít ke svému prospěchu.

